

ТОБІ, ПАРТІЄ, НАШ ТРУД І НАТХНЕННЯ!

Пролетарі всіх країн, єднайтесь!

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПORA ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р.

№ 7 (1620)

21 ЛЮТОГО 1986 РОКУ.

Виходить щотижня. Ціна 2 коп.

25 лютого
у Москві
відкривається
XXVII з'їзд
КПРС

КОМУНІСТИ

Про таких людей не можна писати буденно. Про них ще більше недопустимо писати пишномовно.

Хто не знає в університеті Евгенію Володимирівну Гороховську? Доцент, кандидат історичних наук, член Комуністичної партії Радянського Союзу з 1920 року. 66 років у партії! Уявляєте, свідком яких подій їй довелося бути? Скільки сил і енергії віддає вона становленню і розвитку радянської вищої школи, підготовці і вихованню спеціалістів для народного господарства і освіти.

Написавши «віддає», ми не обмовилися. Во і сьогодні, нехтуючи інколи самопочуттям, Евгенія Володимирівна завжди серед людей, у гущі університетських подій. І, звичайно, зі студентами.

Член Ради старих більшовиків Центрального району м. Одеси, активістка ради ветеранів праці університету, Евгенія Володимирівна часто виступає з лекціями, бесідами перед викладачами, ветеранами війни і праці університету, студентською молоддю.

Шести медалей—найвищих відзнак за трудову доблесть і громадську активність — удостоєна Евгенія Володимирівна. Про неї з повагою кажуть: «Більшовик ленінського гарту». Своєю принциповою, вболіванням за суспільні справи Евгенія Володимирівна заслужила щиру пошану всього вузівського колективу.

Дмитро Іванович Поліщук належить до середнього покоління комуністів університету. Він народився в 1920 р. Його становлення як громадянина і науковця теж відбувалося у горній супільні значимих подій.

Дмитро Поліщук по закінченню четвертого курсу фізико-математичного факультету

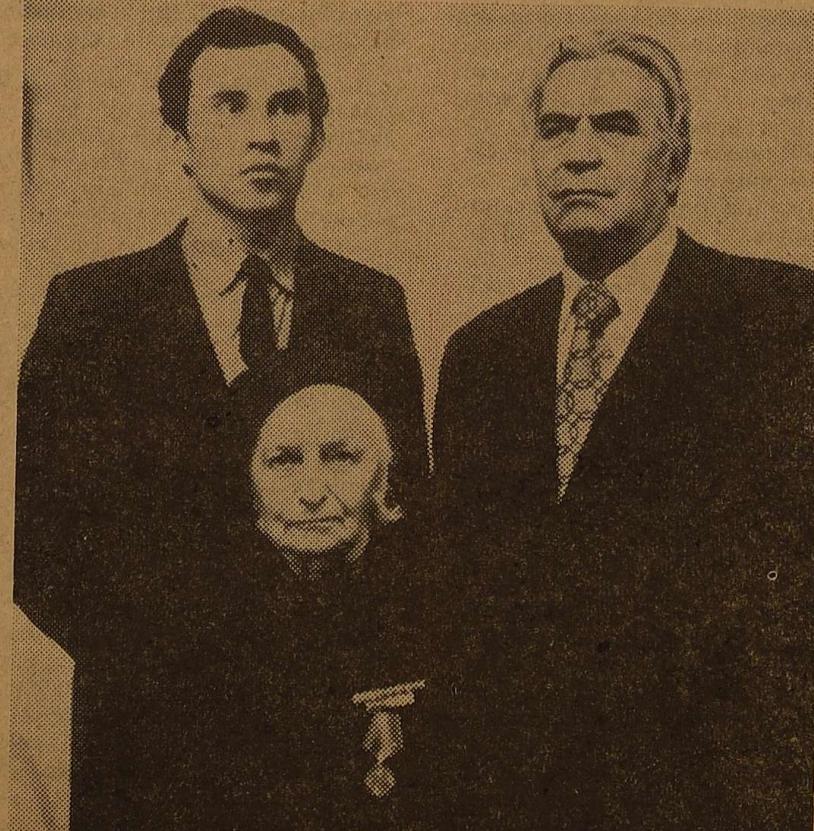
Одеського університету у липні 1941 року був призваний в армію. Короткосучасний період курсантського навчання і ось він на передовій, на Північно-Кавказькому фронти. В першому ж бою дістав тяжке поранення, яке і зараз дає себе візаки. Війну закінчив у Дрездені. Був нагороджений орденами — Слави 3-го ступеню, Червоної Зірки, медалями «За перемогу над Германією», «За звільнення Праги».

А потім була демобілізація, продовження навчання в університеті, наукова робота, багаторічне завідування кафедрою, робота на посаді проректора з навчальних питань, турботи про постійне уdosконалення підготовки спеціалістів-фізиків.

На 41 році молодший за Дмитра Івановича студент-першокурсник юрфаку Олег Іващенко. Коли його просить розповісти про себе, він каже, що у його біографії, як у всіх. Але ж скільки в ній вмістилося подій! Народився в сім'ї роботищих людей. Батьки змалку пристали бути трудолюбивими, чесними, сміливими. Закінчив Оріховську середню школу в Сакському районі в Криму, потім настав в радіотехнічному училищі, проходив строкову службу у складі обмеженого контингенту радянських військ в Афганістані. В одній з операцій проти душманів хлопця було тяжко поранено. За мужність, проявлену у тій жорстокій сутичці, його нагороджено орденом Червоної Зірки.

Найбільш пам'ятна подія в його житті? Звичайно, прийом в Комуністичну партію у жовтні 1984 року.

(Закінчення на 2-ій стор.).

На знімку В. ШИШИНА: Е. В. ГОРОХОВСЬКА, Д. І. ПОЛІЩУК та О. ІВАЩЕНКО.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

ПРО ПЛЕНУМ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІї РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ

18 лютого 1986 р. відбувся Пленум Центрального Комітету Комуністичної партії Радянського Союзу.

Пленум обговорив такі питання:

1. Про Політичну доповідь Центрального Комітету КПРС XXVII з'їзові Комуністичної партії Радянського Союзу.
2. Про основні підсумки загальнопартійного і загальнонародного обговорення проекту нової редакції Програми КПРС і внесення його на розгляд XXVII з'їзу КПРС.
3. Про підсумки обговорення змін у Статуті КПРС і внесення проекту зміненого Статуту партії на розгляд XXVII з'їзу КПРС.

4. Про доповідь XXVII з'їзові КПРС про Основні напрями економічного і соціального розвитку СРСР на 1986—1990 роки і на період до 2000 року.

5. Про підсумки всенародного обговорення проекту «Основні напрями економічного і соціального розвитку СРСР на 1986—1990 роки і на період до 2000 року» і внесення цього проекту на розгляд XXVII з'їзу КПРС.

У цих питаннях заслухано доповіді товаришів Горбачова М. С. і Рижкова М. І. Пленум схвалив подані доповіді, проекти нової редакції Програми КПРС, зміненого Статуту партії та Основних напрямів і прийняв рішення внести ці документи на розгляд XXVII з'їзу Комуністичної партії Радянського Союзу, який має відбутися.

На Пленумі розглянуто організаційні питання.

Пленум обрав т. Єльцина Б. М. кандидатом у члени Політбюро ЦК КПРС і увільнив його від обов'язків секретаря ЦК КПРС у зв'язку з переходом на роботу у Московський комітет партії.

Пленум увільнив т. Гришина В. В. від обов'язків члена Політбюро ЦК КПРС у зв'язку з виходом на пенсію.

Пленум увільнив т. Русакова К. В. від обов'язків секретаря ЦК КПРС у зв'язку з виходом на пенсію за станом здоров'я.

На цьому Пленум ЦК КПРС закінчив свою роботу.

Успіх «Червоної суботи»

В день «червоної суботи» робітники учбово-експериментальних майстерень прийшли на роботу раніше ніж звичайно. Перед початком трудового дня відбувся мітинг. Директор УЕМ М. Абрамов, секретар партбюро М. Бондаренко, слосар К. Багринцев закликали своїх товаришів по роботі ознаменувати наступне відкриття XXVII з'їзу КПРС найвищою продуктивністю праці.

В цей день робітники майстерень працювали з особливим піднесенням. Для забезпечення навчальної і наукової роботи університету в день «червоної суботи» було випущено продукцію на суму понад 1 тис. крб. На 600 крб. виконано робіт, пов'язаних з поліпшенням умов праці робітників та службовців УЕМ.

За загальним визнанням, найкраще на суботнику працювали бригада слюсарів, працівники бухгалтерії, пресувальник О. Биков.

Л. СЕРИНЕВИЙ.

***

Активну участь в комуністичному суботнику взяли і ми, студенти І курсу юридичного факультету. Перед нами стояло завдання по благоустрою гуртожитку № 4, де про-

живала студенти юридичної факультету. Роботи по наведенню належного порядку в гуртожитку велися 14 і 15 лютого. Всі студенти працювали сумілінно, але особливо хотілося б відзначити Ольгу Старжинську (4 група), Павла Умененка (5 група), Ігоря Обедняка (5 група), Володимира Рудого (3 група) та багатьох інших.

О. ШЕВЧЕНКО,
студентка
1 курсу юрфаку,
слухачка ПІМЖ.

РАДИТЬСЯ ТРУДОВИЙ КОЛЕКТИВ

В університеті пройшла конференція трудового колективу. З доповідю Головою групи НК і профкому ОДУ «Про посилення роботи по зміцненню соціалістичної дисципліни праці» виступив доцент кафедри обчислювальної математики, член Голової групи НК ОДУ, член профкому В. Кононов.

Про роботу товариського суду конференцію пропонував секретар партбюро юридичного факультету, голова товариського суду ОДУ доцент Ю. Алєнін.

Було затверджено керівництво комісії ОДУ по боротьбі з пияцтвом. Відбулося також нагородження переможців соціалістичного змагання за підсумки 1985 року.

КОМУНІСТИ

(Початок на 1-ій стор.)

Олег, на відміну від багатьох своїх ровесників, добре розуміє, що людина не має права на марнотратство в житті. Вчиться він сумлінно, майбутню спеціальність опановує на совість. Він до того ж член комсомольського бюро своєї академгрупи.

...Спільна розмова з гостями редакції заяв'ялась швидко і невимушенено. Говорили про наступний ХХVII з'їзд. І це було природно, бо зараз навряд чи знайдеш у нашій країні людину, яка б не чекала з нетерпінням цієї визначної події.

— Про що буде йти мова на з'їзді, — почала Євгенія Володимирівна, ми знаємо. Сподіваємося, що рішення, які будуть прийняті на наявнішому форумі нашої партії, будуть втілені в життя. У звязку з цим першочерговим завданням кожного комуніста має стати зразкова праця і громадська активність. Ми, комуністи повинні бути у всьому прикладом для інших. Болільки від нас усіх залежить успіх виконання тих, справді величних планів, які будуть схвалені делегатами з'їзду.

— Перед нами, викладачами університету, — вступає в розмову Дмитро Іванович, — стоять дійсно складні завдання. Адже проблеми шкільної реформи, необхідність відповідних змін у вищій школі, упровадження в учбовий процес якісно нових програм і засобів навчання — все це безпосередньо стосується кожного з нас. І, звичайно, в центрі всієї навчально-виховної роботи має бути студент, тобто той

людський фактор, про вирішальну роль якого йдеється у проекті нової редакції Програми КПРС.

— Нас, молодь, — говорить Олег Іващенко, — представники старшого покоління часто суверо критикують. Хоча повинен відзначити, що загалом ця критика справедлива. Але повірте мені, у більшості своїй наші юнаки і дівчата — надійна зміна нашим батькам і дідам.

Згадайте, хіба не молодь будувала БАМ, зводить безліч нових народногосподарських комплексів, дає достойну відсіч спробам імперіалістичних сил задушити революцію в Афганістані?

Згоден, що молоді, комсомолу необхідно більше вимогливо ставитися до будь-яких проявів антигромадської поведінки. Впевнений, що ми самі зможемо навести порядок у своєму студентському середовищі. Для цього необхідно покінчити з формалізмом і лібералізмом. Мабуть, не слід боятися виключити з університету тих, хто лише вдає, що навчається, а насправді веде гультайський спосіб життя.

Я вважаю, — додає наприкінці Олег, — що в комсомолі повинна бути дійсно передова частина нашої молоді, адже на комсомольському значку образ дорогої усім нам Володимира Ілліча Леніна.

...Комуністи трохи поколінь, люди, різні за віком і життєвим досвідом. Але всіх їх спає палка любов до Батьківщини, почуття свого громадського обов'язку, вірність ідеалам ленінської партії.

М. ЩЕРБАНЬ.

ЄДИНИЙ ПОЛІТДЕНЬ

В університеті відбувся черговий єдиний політдень на тему: «Перспективи економічного і соціального розвитку м. Одеси і університету в 1986 році і ХІІІ п'ятирічці». Перед студентами, викладачами і співробітниками факультетів, і навчально-дослідних підрозділів і університетських служб виступили: ректор університету професор В. В. Сердюк, секретар парткому доцент І. І. Кондратюк, проректор з навчально-методичної роботи професор Л. О. Ануфрієв, проректор з наукової

роботи професор О. Г. Топчиєв, проректор з зарубіжних зв'язків доцент М. М. Чесноков, голова Головної групи народного контролю ОДУ доцент М. Х. Копит, голова профкому співробітників доцент І. К. Калманян.

У рамках єдиного політдня перед своїми колективами виступили також декани факультетів, секретарі партійних бюро, завідувачі кафедрами, викладачі суспільних наук, наставники академічних груп та провідні лектори товариства «Знання».

...Олександр Васильович Павлов народився 10 грудня 1880 року в Одесі, в сім'ї дрібного службовця одеського казначейства. В грудні 1914 року його призвали в армію. Брав участь в боях на фронтах першої світової війни, розв'язаної імперіалістичними державами. В 1915 році О. В. Павлов закінчив школу прапорщиків.

Після Лютневої буржуазно-демократичної революції О. В. Павлова обирають головою полкового комітету, а в грудні 1917 року — членом комітету 7-ї армії Південно-Західного фронту.

Велику Жовтневу соціалістичну революцію Олександр Васильович зустрів з піднесенням і без коливань зробив свій вибір: став в ряди активних захисників її ідей і завоювань. З 1918 року О. В. Павлов — в Червоній Армії. Як людину найбільш революційно настроєну і таку, що стояла близько до солдатських мас, в січні 1918 року його було вибрано спочатку на посаду начальника штабу 7-ї армії, яка діяла в районі м. Проскурова (нині м. Хмельницький), а потім — начальника штабу Південно-Західного фронту.

Виключно напружена воєнно-політична обстановка склалася на початку 1918 року в районі дій цього фронту. Після того, як німецькі війська окупували Бердичів, виникла реальна загроза захоплення Києва. За дорученням Народного секретаріату (так тоді називався Радянський уряд України) керівництво обороною Києва в кінці лютого 1918 р. взяло на себе оперативний штаб Південно-

23 ЛЮТОГО — ДЕНЬ РАДЯНСЬКОЇ АРМІЇ ТА ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКОГО ФЛОТУ

НЕПЕРЕМОЖНА І ЛЕГЕНДАРНА

Як велике всенародне свято відзначається в нашій країні 23-го лютого — День Радянської Армії і Військово-Морського Флоту, 68 роковини Збройних Сил СРСР святкуються цією році в обстановці хвилюючої єдності партії і народу, трудового ентузіазму трудящих, викликаного підготовкою до ХХVII з'їзду КПРС.

«З точки зору внутрішніх умов, — говориться в проекті нової редакції Програми КПРС, — наше суспільство не потребує армії. Проте, доки існує небезпека розв'язання імперіалізмом агресії, воєнних конфліктів і різного роду провокацій, необхідно приділяти неослабну увагу посиленню оборонної могутності СРСР, зміцненню його безпеки. Збройні Сили та органи державної безпеки повинні виявляти високу пильність, завжди бути готовими до припинення підступів імперіалізму проти СРСР і його союзників, до розгрому будь-якого агресора.»

На питання нашого кореспондента відповідає начальник військової кафедри ОДУ полковник В. Сидоренко.

— Володимир Іванович, військова кафедра нашого університету має славні і, як належить в армії, бойові традиції. Чим живе кафедра сьогодні?

— Ви нагадали про традиції нашої кафедри. Між іншим не всі знають, що військова кафедра Одеського держуніверситету тогоди офіцерські кадри запасу починаючи з 30-х років. І ми дбайливо зберігаємо рідкісні документи про перші роки діяльності кафедри.

Чимало випускників нашої кафедри назавжди повязали свою долю з армією. і сьогодні вони з честью виконують свій військовий обов'язок.

— Скажіть, будь ласка, як ваша кафедра готовилася до зустрічі ХХVII з'їзду КПРС?

— Особистий склад кафедри і студенти включились в соціалістичне змагання під девізом «Рішення ХХVII з'їзду КПРС виконаємо, надійно захищимо заховання соціалізму».

Підбиті підсумки за перший семестр з військової підготовки. Попереду йдуть колективи історичного, біологічного і фізичного факультетів.

Більше 28 процентів студентів отримали відмінні і 46% — хороши оцінки. Відмінні результати у навчанні і дисципліні добились студенти М. Череватий, А. Курсаков, М. Мангул, С. Додоренок, В. Черній, Ю. Следівський, А. Пачин, А. Мельнік, Ю. Редя, В. Вороною, А. Гринчак, Ю. Продан, М. Прутан, А. Веселов, А. Бразулук та інші.

Особливо хотів би назвати таких студентів, як А. Кістанов, Ю. Широков, І. Срохін, які виконуючи свій інтернаціональний обов'язок в ДРА, за мужність і відвагу відзначені урядовими нагородами, і зараз продовжують працювати у навчанні і дисципліні.

— Володимир Іванович, 23

лютого — це свято перш за все особистого складу Збройних Сил. Як начальник кафедри, хочу би ви хотіли відзначити серед ветеранів з нагоди свята?

— Назвати кращих недліжко. Добре потрудились по організації і проведенні учбового процесу офіцери В. Малов, М. Шик, М. Базарний, М. Рубанов, а та-

кож ветерані Збройних Сил К. Лисков, Ф. Никодимов, В. Савінський, В. Дементієнко та Д. Вирченко.

— Дозвольте від імені читачів «ЗНК» поздоровити вас і особистий склад кафедри зі святом Радянської Армії і побажати найкращих успіхів у бойовій і політичній підготовці.

ЧЕРВОНИЙ КОМАНДІР

Наш земляк, активний учасник громадянської війни, один з перших командирів Червоної Армії Олександр Васильович Павлов прожив 57 років, із яких 20 віддав самовідданому служженню і зміцненню обороноздатності першої в світі держави робітників і селян. Сьогодні ми публікуємо документальну розповідь про життя відомого воєначальника і полум'яного патріота нашої Батьківщини.

Західного фронту на чолі з О. В. Павловим. Активізація буржуазно-націоналістичного підпілля та інших ворожих елементів вимагала виділення частини сил фронту на підтримання революційного порядку в Києві.

В роки іноземної військової інтервенції і громадянської війни О. В. Павлов відзначився в боях проти зовнішніх і внутрішніх ворогів влади Рад. В умовах початкового періоду організації нової армії і відсіч нашестя австро-німецьких військ була створена так звана «завіса» — оперативне об'єднання, яке складалося із окремих червоноармійських, червоногвардійських, партизанських і повстанських загонів. Їх завданням було охороняти демаркаційну лінію, встановлену після Брестського миру в березні 1918 р., і прикривати головні напрямки, які вели до центрів країни, від можливих вторгнень німецьких військ.

— У вересні 1918 р. О. В. Павлов брав участь в цих подіях і операціях, будучи командиром прикордонної бригади Воронезького району. Південні ділянки «завіси». Завданням бригади, як і всієї ділянки, передбачалася охорона демаркаційної лінії від порушень

Павлов був нагороджений орденом Червоного Прапора, а за взяття Златоуста — іменною шашкою. За особливі успіхи в боях по визволенню Омська дівізія була удостоєна Червоного Прапора ВЦВК і отримала почесне найменування Омської.

13 листопада 1919 року О. В. Павлов був переведений на Південно-Східний фронт і призначений командуючим 10-ою армією, яка під його командуванням здійснила повний і остаточний розгром сил білогвардійської армії Врангеля. З січня 1920 року війська десятої армії звільнili від білогвардійців Царицин — важливий стратегічний центр. З квітня 1920 року 10-а армія вела боротьбу з бандами в Терській області. Війська під командуванням О. В. Павлова брали участь в ліквідації антирадянського кулацько-есерівського заколоту Антоно娃 на Тамбовщині.

Яку б ділянку боротьби з контреволюцією не доручали О. В. Павлову Комуністична партія і Радянський уряд, всі сили і знання, бойовий досвід військового спеціаліста він чесно віддавав справі зміцнення нового соціалістичного ладу, який скорішого знищенню ворогів Країни Рад.

Після закінчення громадянської війни О. В. Павлов займав різні керівні посади в Червоній Армії. Зокрема, був інспектором піхоти Збройних Сил України і Криму, командував військами 4-го армійського корпусу. З квітня 1924 року по грудень 1930 року він був помічником командуючих військами Західного, а потім Приволзького військових округів.

В 1931 році О. В. Павлов призначається помічником інспектора піхоти Робітничо-селянської Червоної Армії. Останнім місцем його роботи була Військова академія ім. М. В. Фрунзе — центр підготовки загальновійських кадрів командування штабного профілю і наукових досліджень проблем загальновійськового бою і армійських операцій. Тут він очолював один з факультетів, а потім служив помічником начальника академії.

Такий бойовий і політичний шлях пройшов наш славний земляк О. В. Павлов, від рядового солдата царської армії до червоного командара.

Ми, одесити, на жаль, дуже мало знаємо про Олександра Васильовича Павлова. Справедливість вимагає, щоб його героїчне життя було відтворене з документальною достовірністю і революційною пристрасністю. Слово за краєзнавцями і слідопитами!

І. КАЛМАКАН, заступник завідуючого секцією документальних пам'ятників обласної організації охорони пам'ятників історії та культури, доцент ОДУ.

...Щойно закінчилося чергове засідання кафедри історії КПРС. Як завжди, відбулась ділова, конкретна розмова про актуальні проблеми сьогоднішньої діяльності кафедри.

— Найбільш гостра проблема, — говорить завідувач кафедрою професор Микола Михайлович Якупов, — не відстали від життя. Для суспільствознавців — це спроможність завжди бути активним провідником передових ідей партії. Нам усім слід пам'ятати, що, як підкреслюється в проекті нової редакції Програми КПРС, «Важливим завданням суспільної науки була й лишається боротьба проти буржуазної і реформістської ідеології, ревізіонізму і догматизму».

Професор Якупов поспішав. До від'їзу у Москву на ХХVII з'їзд КПРС, делегатом якого його обрано від Одеської обласної парторганізації, залишилися лічені дні.

— Про повсякденне життя кафедри вам розкажуть мої колеги по роботі, — ддав він на прощання.

У ПОШУКАХ НОВОГО ПОТРІБНА СМІЛИВІСТЬ

В проекті нової редакції Програми КПРС принципово визначені загальні напрямки розвитку системи вищої освіти в країні. Основні вимоги до неї — своєчасно реагувати на запити життя.

Мабуть, у зв'язку з цим, до нас, суспільствознавців, дійсно можна пред'явити серйозні претензії. Адже зосередивши основну увагу на пропаганді передїздинських документів і добившись в цій важливій справі певних успіхів, ми часом випускали з уваги сучасні вимоги до змісту і форми навчального процесу. В світлі потрій, які відбуваються зараз в країні, раптом проявилися елементи сліпої апологетики, начотництва і кон'юнктурщини у викладанні суспільних дисциплін.

На мою думку, це ствердження не потребує розвитку і аргументації, бо кожний самокритично мислячий викладач — суспільствознавець не може з цим не погодитися. Від ліквідації подібних недоліків багато в чому залежить і подальше зростання авторитету суспільних дисциплін у вузі, і успіхи у формуванні міцного марксистсько-ленінського світогляду студентів.

Чекаючи на глибокі зміни в системі вищої освіти, ми повинні взяти до уваги реформу середньої школи. Один з головних висновків — потрібно не тільки впроваджувати нове, але й сміливо, рішуче позбавлятися старого. Інакше найкращі наміри зав'язнуть в рутині. Адже як пише директор однієї з московських шкіл в «Комсомольській правді» від 5 лютого ц. р., не дивлячись на всі обговорення, формалізм в різному вигляді під будь-якими приводами проникає в школу. І зараз, за його словами, цього формалізму навіть більше, ніж було до реформи.

В світлі всього сказаного об'єднє відміна надмірної регламентації і схематизації учбового процесу, яка особливо шкідлива для викладання суспільних наук. Разом з тим, однак, з'явилася певна небезпека послаблення методичної цілосності і наступності навчального процесу. Враховуючи це, кафедра КПРС шукає шляхів усунення формалізму без шкоди для методичної дисципліни. Необхідного взаємозв'язку цих двох, явищ немає. Але треба відверто скласти, що в останні роки практика привчила нас до думки, що удосконалення методики — це перш за все введення і накопичення документації.

Що ми розуміємо під поняттям доцільної методичної дисципліни? Це така робота методичних секцій, яка обов'язково передбачала б жваве і не формальне обговорення викладачами основних питань методичного забезпечення заняття з кожної теми учбового курсу. Інтенсивнішим став у нас процес обміну методичним досвідом в ході взаємовідвідань.

Як відомо, навчальний процес досить жорстко регламентовані програмами, графіком годин тощо. Це створює чималі труднощі з точки зору як більш повного розкриття індивідуальності викладача, використання накопиченого ним наукового багажу, так і задоволення різномінних пізнавальних інтересів студентів. Нам

наш досвід викликає певні думки, обумовлені прагненням до подальшого удосконалення і збагачення навчального процесу. Одна з них полягає в необхідності відродження таїї давньої форми, як факультативи, яка зараз майже не використовується (не треба плутати із спецкурсами). Пропонуючи на вибір студентам в кожному семестрі ряд тематично споріднених факультативів, на одному з яких, як мінімум, кожен з них зобов'язаний буде зупинити свій вибір, ми досягли б кількох цілей. По-перше, дали б можливість викладачам вийти за рамки учбових програм, доповнюючи їх, більш широко реалізувати свої наукові знання, що стимулювало б їх педагогічну і наукову активність. По-друге,

ЯК НАРОДЖУЄТЬСЯ КОЛЕКТИВ

Пам'ятаєте, як сказано в проекті нової редакції Програми КПРС: «Партія прагне всіляко сприяти тому, щоб кожний трудовий колектив ставав дійсним соціальним осередком соціалістичного самоврядування народу, щоденної і реальної участі трудящих у рішенні питань роботи підприємств, установ і організацій, розвитку і прикладання творчих сил особистості».

Життя підтверджує, що саме в трудовому колективі проявляються здібності і обдаровання людини, максимально повно реалізуються її творчі можливості. Подумки повертаються до нашого колективу. На кафедрі працюють люди, вже досить досвідчені, такі, що пройшли велику життєву школу — це професор М. М. Якупов, доценти О. П. Муратчева, І. П. Никифорчук. Пряма робота на кафедрі і зовсім молоді викладачі, які нещодавно самі були студентами. Але всі вони разом складають колектив — гармонійне ціле, де панує атмосфера

створенню дружньої атмосфери в колективі значною мірою сприяє і вірність добрим традиціям. На кафедрі ніколи не забувають поздоровити колегу з пам'ятною подією в його житті, відзначити ювілей ветерана. Приймаючи в свій колектив нового співробітника, ми допомагаємо йому обволодіти професійною майстерністю і, що не менш важливо, намагаємося прищепити йому любов до своєї справи, гордість за неї, почуття поваги і доброзичливості до колег. Наведу один приклад. Під час проведення комуністичних суботників ми, за звичаєм, працювали в аудиторіях, кабінетах. Ale ось декілька років тому спало на думку привести в порядок територію, що менше з кафедрою. Вона мала досить захарощений вигляд. Ми вирішили не просто очистити подвір'я від сміття і каміння, але й озеленити його. I ось результат: під вінками кафедри ростуть дерева. I кожній весні, радіючи молоді зелені, ми думаємо про те, що ці деревця допомагають нам цікавіше жити і з задоволенням працювати.

Або інший приклад. Вирішили покінчити з формалізмом, при розробці умов соціалістичного змагання серед університетських кафедр. Буваючи в інших вузах країни, викладачі кафедри цікавилися тим, як краще проводити обмін передовим досвідом в ході трудового змагання. I як наслідок — умови соціалістичного змагання цього року були розроблені з урахуванням того, що нам вдалося запозичити у наших колег з інших вузів.

В сучасних умовах, коли стоять завдання досягнення нового якісного стану радянського суспільства, партійна, профспілкова організація кафедри працюють над тим, як організовувати роботу так, щоб кожний співробітник мав можливість максимально проявити і удосконалити свої здібності, працювати не тільки чесно, а і задоволенням.

А. СУШКО,
професор колективу
кафедри історії
КПРС, доцент.

КАФЕДРА

здається, кафедра історії КПРС знайшла вдале, хоч і часткове, рішення цієї проблеми.

Багато років тому за ініціативою професора М. М. Якупова на історичному факультеті була створена спеціалізація з історії КПРС. Головне її завдання полягало у відборі і первинній підготовці майбутніх наукових і педагогічних кадрів. І треба сказати, що це починання виявилось досить вдалим. Багато викладачів історії КПРС, які працюють зараз у вузах Одеси, пройшли свій шлях через цю спеціалізацію.

Своєрідністю цього досвіду було те, що навчальна програма спеціалізації в тій частині, яка була виділена кафедрі історії КПРС, не була регламентована зверху. I кафедра мала змогу проявити педагогічну творчість, мала змогу експериментувати. Викладачі кафедри розробили і впровадили широкий цикл спецкурсів, причому їх тематика багато в чому була пов'язана з науковою роботою лекторів, з їх особливим інтересом до якої небудь частини політики КПРС. Кафедра і історичний факультет надали можливість викладачам інших суспільних дисциплін повніше проявити свою педагогічну самостійність, викладацьку особистість. Наприклад, в цьому навчальному році цікаві спецкурси були прочитані професором Пільгуй Н. А. доцентом Попковим В. В.

така форма навчання внесла б в навчальний процес дух демократизму, що було б важливим психологічним стимулом пісноважальній діяльності студентів. Потрет, це створило б певну атмосферу змагання цих факультативів, тобто, популярність факультативу чи навпаки, відсутність такої серед студентів, що було б одним із критеріїв оцінки педагогічної майстерності викладача. Така форма учбового процесу могла б допомогти і у вирішенні інших проблем, зокрема, посила б гуманітарну освіту студентів, їх естетичне і етичне виховання. У зв'язку з цим хотілося налагодити статтю «Потенсилі Гендер сопромат?» в газеті «Советская культура» за 28 січня 1986 р. В ній аргументовано доводиться необхідність вироблення у сучасного спеціаліста як формально-логічного, так і асоціативного типів мислення, широкого використання в цих цілях факультативної форми навчання.

На нашу думку, колективними зусиллями суспільствознавців університету можна надати нового імпульсу удосконаленню навчального процесу, спільними зусиллями успішно добиватися усунення звичних стереотипів.

В. ПИЩЕМУХА,
доцент кафедри
історії КПРС.

ІСТОРІЯ І КЛАРНЕТ

Біографія Костянтина Миколаївича Вітмана, заступника секретаря партійного бюро кафедри, за його власними словами, може вміститися в три телеграфних рядки.

1952 року народження, член КПРС з 1973 року. Провів строкову службу в армії, закінчив музичне училище по класу кларнета. Викладаючи музичні дисципліни, десь у душі відчував внутрішнє невдовolenня собою. Ше з дитинства цікавився історичною літературою. Рішення виникло не раптово: поступати в університет. I в 1980 році він успішно закінчив вечірнє відділення історичного факультету Одеського держуніверситету.

А потім була аспірантура при кафедрі історії КПРС. У 1985 році дослідниково захистив дисертацію. Тема — «Діяльність більшовиків по революціонізуванню селянських мас національних формувань в період підготовки і перемоги В-

ликої Жовтневої соціалістичної революції».

— Тему дисертації, — згадує Костянтин Миколаївич, — мені порадив взяти май наукою керівник професор Микола Михайлович Якупов. Скажу чесно, коли почав працювати і вникнути в матеріал, — наявіть розгубився. Здавалось, не зможу здолати такий обсяг матеріалу. Довелося опрацювати відповідні матеріали 18 архівів. Це були здебільшого областні архіви. І перші з цих архівів були засновані в Україні, в першу чергу Одеси, Києва, Харкова, Дніпропетровська, Миколаїв, Симферополь.

Звичайно найбільш цікаві матеріали з цієї теми я розшукав у Центральному державному архіві архівів Жовтневої революції в Москві, в Центральному державному воєнно-історичному архіві СРСР, у Центральному державному архіві ЕМФ СРСР в Ленінграді.

(Закінчення на 4й стор.)

ції, в тому числі одна колективна і дві індивідуальні монографії. Викладачі кафедри брали участь в регіональних і міжнародних конференціях.

Сім викладачів кафедри на протязі п'ятиріччя захистили кандидатські дисертації, а всього в спеціалізованій раді за цей період захистили 55 дисертацій.

Активна наукова діяльність сприяє підвищенню теоретичного рівня викладання курсу історії КПРС, поліпшенню всієї ідейно-виховної роботи.

Л. КОРМИЧ.
— доцент.

ПРО СПРАВИ НАУКОВІ

На кафедрі історії КПРС працює 22 викладача, з них — один доктор історичних наук (професор) і 14 кандидатів історичних наук (доцентів). В аспірантурі при кафедрі навчається 20 аспірантів, і, крім того, проводиться робота з 20 особами, що бажають здобути науковий ступінь.

На базі кафедри функціонує спеціалізована рада з історичних наук. Все це створює сприятливу обстановку для ефективної науково-дослідної діяльно-

сті і одночасно підвищує вимогливість до неї. Зусилля колективу спрямовані на розробку двох комплексних тем:

«Боротьба партії більшовиків за створення політичної армії трьох революцій в Росії і неспроможність її «критики» (керівник професор М. М. Якупов) і «Комунастична партія України в боротьбі за технічний прогрес» (керівник доцент В. В. Аніщук).

За підсумками досліджень в XI п'ятирічці опубліковано понад 110 д. а. наукової продукції

3 стор.

«ЗА НАУКОВІ КАДРИ»

НА ЗНІМКУ А. ЮРІЯ: доцент В. ПИЩЕМУХА проводить семінарське заняття.

ТЕЛЕСКОПИ ОДЕСИ

В астрономічній обсерваторії Одеського університету не тільки спостерігають за рухом небесних тіл і ведуть науково-дослідну і учебну роботу, але й займаються астрономічним приладобудуванням.

Зраз на ВДНГ в павільйоні «Космос» Академії наук СРСР можна побачити експонати, розроблені і виготовлені в Одеській обсерваторії університету. Це — 40-сантиметровий телескоп-рефлектор, конструкцію якого створила група механіків під керівництвом старшого наукового співробітника Леоніда Степановича Пауліна, і група оптиків під

керівництвом старшого наукового співробітника Миколи Миколайовича Фащевського. Тут же демонструється привід управління телескопом, принципову схему якого розробив і впровадив зав. сектором астро-приладобудування обсерваторії Віталій Никонович Іванов. Обидва нові прилади призначені для навчальних і наукових цілей. Вони зручні в роботі і сприяють автоматизації процесу спостереження за небесними світилами, прискоренню обробки даних, активному використанню мікропроцесорної техніки.

В ці дні колектив обсерваторії

ОДУ працює над створенням телескопа, діаметр головного дзеркала якого буде дорівнювати одному метру. Проектується і півтораметровий телескоп.

Виготовлені талановитим творчим колективом прилади відзначаються високою точністю і відмінною якістю.

Нешодівно з Москви в університет надійшла радісна звістка: Л. С. Паулін і В. Н. Іванов нагороджені золотими медалями ВДНГ СРСР, а М. М. Фащевський — срібною медаллю. Всього за підсумками минулого року одеські астро-

приладобудівники удостоєні одинадцять медалей ВДНГ СРСР.

Телескопи з маркою «ОДУ» зарекомендували себе з найкращого боку. Вони встановлені в астрономічних обсерваторіях і на астрофізичних спостережних станціях України, Туркменії, Вірменії і поблизу м. Сєгеда (УНР). На висоті двох тисяч метрів в горах Туркменської РСР одеські астро-приладобудівники здійснили монтаж ще одного метрового телескопа для спостереження за кометою Галлея, яка, як відомо, з'явиться над цією територією у квітні ц. р.

В. НІКОЛАЕВ,
журналіст.

ІНТЕРЗАГОНУ БУТИ!

На базі Одеського державного університету формується інтернаціональний студентський загін «Аугусто Сесар Сандіно». Гроші, які заробить загін, влітку цього року, будуть переказані у фонд допомоги народу Нікарагуа.

Інтерзагін і інтербригада — слова, близькі не лише за своїм звучанням, але і за змістом. У інтербригад — славні традиції. Наши батьки пам'ятають мужність радянських льотчиків, які вперше побачили в обличчя ненависного ворога в небі над Гвадалахарою. Французи, італійці, угорці, німці — ветерани інтербригад були сповнені бажанням боротися за свободу, почуттям ненависті до фашизму. Їх єдиною відчуттям спільноти в боротьбі проти варварства і жорстокості. Це допомагало їм вистояти в найскладніші хвилини життя. Інтернаціоналізм — це і Че Гевара, який загинув на болівійській землі, і поштові перекази на адресу Радянського фонду миру.

Зраз прогресивні люди світу проявляють високе почуття інтернаціоналізму, підтримуючи нікарагуанський народ в боротьбі проти контрреволюціонерів. Нікарагуанска революція потребує і грошової допомоги, щоб будувати і захищатися, щоб годувати і виховувати своїх дітей. Отже, створення інтерзагону допоможе студентам заробити ці необхідні кошти. Але, мабуть, створення загону ще більш необхідне нам в моральному плані. Адже приналежність до боротьби народів за свободу надає нам можливість виявити найкращі людські почуття. Загін необхідний нам, щоб діяти, щоб не на словах, а на ділі прилучатися до повнокровного життя. Більше того, участь у загоні можна без перебільшення назвати припущенням до історії. Адже боротьба народів за свою свободу і незалежність багато в чому визначає історичний розвиток сьогоднішнього світу.

Інтернаціональний будівельний загін «Аугусто Сесар Сандіно» чекає на вас, добровольців різних країн.

I. БЕНЬКОВСЬКА,
співробітник
деканату по роботі
з іноземними
студентами.

ОГОЛОШЕННЯ

Чергове заняття слухачів ШМЖ відбудеться в п'ятницю, 21 лютого, о 16.00 годині в головному корпусі ОДУ.

ПІШІТЬ НАМ. • П. Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

«За научные кадры», орган парткома, ректората, профкомов и комитета

комсомола Одесского государственного университета им. Мечникова. (На украинском языке).

Учасники міжнародних геологічних конгресів

Міжнародні геологічні конгреси (МГК) — це найбільші форуми ідей і практичних рішень для геологів всього світу, важливі події в історії геологічної науки. Якщо взяти до уваги недоразому участь одеських геологів в МГК, стає зрозумілим, наскільки високим є їх науковий авторитет.

МГК проходили в нашій країні тричі: в 1897, 1937 і 1984 роках. У всіх конгресах, починаючи з сьомого, який відбувся у Петербурзі (1897 р.), брали участь і одеські геологи.

Дочільно хочеться розповісти про XVII МГК, який відбувся у Москві, і в рік святкування 20-ї річниці Великої Жовтневої соціалістичної революції. Тоді в столиці нашої Батьківщини з'їхалися вчені з 50 країн світу.

Від Одеси на конгрес було 14 делегатів, у тому числі 7 — від

Одеського держуніверситету, 2 — від педагогічного інституту, 5 — від інших організацій міста.

Згадусь учасник конгресу, старший науковий співробітник кафедри інженерної геології і гідрогеології ОДУ Григорій Якович Гончар.

— Пам'ять зберегла епізод, пов'язаний з XVII МГК, який, на мою думку, добре ілюструє ту обстановку діловитості і доброзичливості, що панувала на цьому форумі. Група молодих геологів з України, серед яких були доцент ОДУ В. В. Степанов, співробітники Одеського інституту гідротехніки і меліорації С. Т. Мальований і я, а також два князівина, голосно обговорювали довідку нашого видатного вченого В. I. Вернадського, яку ми щойно прослухали від Вернадського було стільки учнів і послідовників.

В серпні 1984 року в Москві відбувся черговий XXVII Міжнародний геологічний конгрес. На засіданнях наукових секцій, колоквіумів і симпозіумів обговорювалися важливі проблеми в галузі науки про землю. Делега-

ти ознайомилися з досягненнями радянської геологічної школи, з успіхами прикладної геології і вкладом у розвиток народного господарства країни.

Наше місто на конгресі представляли геологи Одеського держуніверситету ім. І. I. Мечникова І. П. Зелінський, В. М. Воскобойников, Г. Г. Ткаченко, Ю. Г. Баландін, В. В. Янко. Учасникам конгресу була запропонована цікава довідка, яку підготували співробітники кафедри інженерної геології і гідрогеології ОДУ І. П. Зелінський, В. I. Абрамович, С. А. Черкез та В. М. Ринас. На одному із засідань ХХVII Міжнародного геологічного конгресу (секція «Інженерна геологія») головував наш земляк, завідуючий кафедрою інженерної геології і гідрогеології університету професор Ігор Петрович Зелінський.

О. ГУВАР,
співробітник кафедри

ІСТОРІЯ І КЛАРНЕТ

(Закінчення.)

Початок на 3-ій стор.,
— Константін Миколайович,
як, на вашу думку, приходять в
науку?

— Якось над цим не замислювався. Але гадаю, що в науку повинен йти лише той, хто відчуває потребу в цьому. Бо мені здається абсурдним, коли і в науці деяко дводійським «підштовхувати»: робити че інше, працювати над собою. Наука поважає людей, фанатично закоханих у свою справу.

— Найскладніші проблеми, з якими аспірант стикається в своїй творчій роботі?

— У всіх вони, мабуть, різні. Але є і спільні, тобто такі, що турбують кожного, хто проходить стажування в аспірантурі.

Справа в тому, що без роботи з першоджерелами не можливо уявити собі якісної дисертації. А на творчі командирівки, згідно з існуючим положенням, діється по 10 днів на учбовий рік. Звичайно, цього зовсім недостатньо для серйозної кропіткої роботи в архівах.

— Інколи з боку аспірантів можна чути скарги з приводу того, що їх переобляють громадськими дорученнями і їм ніколи займатися дисертацією.

— Мабуть, вірніше буде говорити про невміння деякіх аспірантів організовувати свою роботу. Во тільки собі уявити майданчикової суспільствознавця, який не може працювати з людьми, зокрема, студентами. Ці навики набуваються лише в процесі постійного спілкування з аудиторією.

— Ставши істориком, Ви не забули кларнета?

— Широ відома, що відома, ніколи ним займатися.

— Ваші університетські на заняттях, мабуть, не залишають вільної години для заняття музикою. Але як було б добрим, якби Ви особисто виступили ініціатором створення в університеті з зачлененням молодих викладачів музичного ансамблю.

— Ідея непогана, над цим слід подумати.

— Бажаємо Вам великих успіхів у науковій роботі, і, звичайно, у музиці теж.

М. УСПЕНОВ.

ДОКУЧЛИВІ ГРАКИ

Учбово-експериментальні майстерні ОДУ виконали не звичайні замовлення для кафедри зоології хребетних університету. Вони виготовили три гармати для викидання сітон, призначених для відлову птахів.

Майже 20 тисяч(!) граків звільнилися на платанах по вулицях Пушкінській, Леніна і К. Маркса. Вони завдають чимало клопотів одеситам. Птахи можуть бути переносчиками різноманітних інфекцій, адже достовідно, що вони годуються на міських смітниках... Як позбавитися від надокучливих гостей? З таким дорученням звернулася міська Рада народних депутатів до зоологів університету. Вирішили це не звичайно завдання дorchиці старшому науковому співробітнику біофаку — кандидату біологічних наук А. А. Тілле.

— На сьогоднішній день, — говорить Антон Антонович — практика ще не знає надійних методів відлякування такої кількості особин. Ми починаємо дослідження вже існуючих методів модифікаціями. Паралельно проводимо вивчення екології одеських граків. Головним тут є для нас завдання становлення, якої популяції ці птахи — місцеві чи прийшли. Допомогти у вирішенні цієї проблеми повинні кільcovання та мічення граків. Саме з цією метою в УЕМ університету виготовили спеціальні гармати для відлову пта-

хів. Отже, незабаром одесити зможуть побачити в місті мічених нами особин. Вже у квітні ми надімося визначити результати кільcovання. Якщо граки будуть «одеською прописки», то тоді, з дозволу відповідних організацій, буде проведено регулювання чисельності птахів. Якщо ж вони прилітають на зимування із віддалених районів, доведеться шукати і розробляти нові, радикальні способи їх відлову.

I. МОСКАЛЕНКО.

СПІТАТИ З КОЖНОГО ГОСТРИМ ПЕРОМ

У Всесоюзному комуністичному суботнику брали участь і студенти І—ІІІ курсів філологічного факультету (4 і 5 курси зараз на педпрактиці). Кожний курс нашого факультету закріплений за відповідною кафедрою, і студенти працювали в аудиторіях, що відносяться до їх кафедр.

15 студентів ІІІ курсу українського відділення привели в порядок клумби і палісадники біля нашого учиального корпусу. Студенти ІІІ курсу російського відділення готували кімнати до приїзду німецьких студентів, яких вони курирують. У гуртожитку № 8 працювали також студенти ІІ курсу обох відділень. Кілька чоловік з ІІ курсу російського відділення працювали на міськомузводі. 30 чоловік з різних курсів працювали в гуртожитку № 5.

Студенти працювали сумісно. Хотілося б особливо відзначити тих, хто працював в гуртожитку № 5. Зараз тут скрізь чисто, затишно.

Однак, не можна не сказати і про те, що заважало нам працювати на повну силу. Через неугодженість дій деканату, комітету комсомолу факультету, коміндантів гуртожитків №№ 5 і 8 виникли непорозуміння з розподілом робіт. Ще до суботника був складений список студентів, які повинні були працювати в гуртожитку № 5